

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ АЕРОПОРТІВ
ALLBAU SOFTWARE GMBH

АРХІТЕКТУРА та ЕКОЛОГІЯ

**Матеріали VII Міжнародної
науково-практичної конференції**

16–18 листопада 2015 року

Київ – 2015

АРХІТЕКТУРА ТА ЕКОЛОГІЯ: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 16–18 листопада 2015 року). – К.: НАУ, 2015. – 216с.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Проблеми розвитку архітектурного середовища.
2. Архітектура об'єктів авіаційного призначення: аеропортів, аеро-вокзалів, аероклубів, центрів безпілотної авіації, музеїв авіації.
3. Містобудування, екологія, територіальне планування.
4. Промислове, цивільне та транспортне будівництво.
5. Теорія, методика та практика дизайну.
6. Практичний досвід застосування інформаційних технологій у архітектурному проектуванні, будівельному конструюванні, будівництві та дизайні.
7. Аркологія як перспективний напрямок інтегрованого розвитку архітектури та екології.
8. Екологічний моніторинг, моделювання і прогнозування стану довкілля.
9. Інформатизація архітектурно-будівельної і дизайнерської освіти.
10. Дидактичні особливості та практичний досвід базової і професійної інформатичної підготовки майбутніх архітекторів, будівельників, дизайнерів, екологів.

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції "АРХІТЕКТУРА та ЕКОЛОГІЯ" висвітлюють питання, пов'язані з дослідженням взаємодії та взаємозалежності архітектури і екології, з модернізацією вищої архітектурно-будівельної та екологічної освіти, зокрема, у плані її комплексної інформатизації.

Для студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, наукових та педагогічних працівників, практикуючих архітекторів, дизайнерів, інженерів-будівельників, екологів.

Робочі мови конференції: українська, російська, англійська.

© Національний авіаційний університет, 2015р.

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА:

Харченко В.П., д-р техн. наук, професор, проректор з наукової роботи НАУ.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ:

Чемакіна О.В., к.арх., доцент, директор ННІАП;

Ісаєнко В.М., д-р біологічних наук, професор;

Бєлятинський А.О., д-р техн. наук, професор;

Дорошенко Ю.О., д-р техн. наук, професор;

Смирнов Ю.О., Allbau Software GmbH.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Костюченко О.А., асистент.

ЧЛЕНИ ПРОГРАМНОГО КОМІТЕТУ:

Авдєєва Н.Ю., к.арх., доцент;

Авдєєва М.С., к.арх., доцент;

Агєєва Г.М., к.т.н., доцент;

Барабаш М.С., д.т.н., доцент, ТОВ "ЛІРА САПР";

Бірілло І.В., к.т.н., доцент;

Бармашина Л.М., к.арх., доцент;

Болотов Г.І., к.арх., доцент;

Дегтярьов Є.О., Allbau Software GmbH;

Ковальов Ю.М., д-р техн. наук, професор;

Кузнєцова І.О., д-р мистецтвознавства, професор;

Лапенко О.І., д-р. техн. наук, професор;

Матвєєва О.Л., к.т.н., доцент;

Олійник О.П., к.арх., доцент;

Осіпа Л.В., к.пед.наук, доцент, докторант;

Саснко Т.В., д-р пед. наук, професор;

Тимошенко М.М., к.арх., доцент;

Тихонова Т.В., к.пед.наук, доцент, докторант;

Товбич В.В., д-р арх., професор;

Трошкіна О.А., к.арх., доцент.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА:

Дорошенко Ю.О., д-р техн. наук, професор

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ:

Авдєєва Н.Ю., к.арх., доцент

Смирнов Ю.О., Allbau Software GmbH

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Костюченко О.А., асистент

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Агєєва Г.М.

Баранецький А.О.

Берец Я.І.

Бірілло І.В.

Волощук С.В.

Гордюк І.В.

Дегтярьов Є.О.

Дугіна В.С.

Капліна А.Б.

Ковлева В.В.

Мирошнікова Н.В.

Нещадим В.О.

Ничипорчук К.С.

Осіпа Л.В.

Осипенко О.Ю.

Пальчевська В.Ю.

Пиж І.В.

Саєнко Т.В.

Тихонова Т.В.

Хлюпін О.А.

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Пленарні (замовні) доповіді	–	до 20 хв.
Доповіді учасників конференції	–	до 10 хв.
Повідомлення	–	до 5 хв.

РОБОЧІ МОВИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

українська, російська, англійська.

Під час проведення конференції доповідачам надаються технічні засоби для демонстрації презентаційних матеріалів (комп'ютер, мультимедійний проектор, кодоскоп).

УДК 378.147.004

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СТРУКТУРІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АРХІТЕКТОРА

Ю.О. Дорошенко, доктор технічних наук, професор
Національний авіаційний університет, Київ, Україна

Актуальність теми доповіді. Двоєдиним завданням освіти є навчання і виховання людини з метою формування і розвитку в ній особистості. Освіта є необхідною умовою та виступає основним засобом перетворення людського потенціалу в якісний людський капітал відповідно до потреб ринку праці суспільства, формує у людині здатність швидко адаптуватися до соціально-економічних реалій аби перманентно забезпечувати собі належну якість життя.

Інтегральним мірилом здатності людини як певного фахівця до успішної виробничої діяльності нині визнано компетентність, що призвело до утвердження в освіті компетентнісної парадигми (внаслідок зміни освітньої парадигми з процесної на результатну) на основі особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів. Компетентність є ключовим поняттям цієї парадигми і розглядається як функціонально-результативне поняття, оскільки відповідна якість людини формується і проявляється під час її успішно-результативної та ефективної діяльності, ґрунтується на попередньому власному досвіді і оцінюється за результатами діяльності.

Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті передбачає неперервне особистісне і професійне зростання студента, його самовдосконалення та самореалізацію під час цілеспрямованої навчально-пізнавальної діяльності. Зазначене передбачає органічне поєднання аудиторного навчання з позааудиторним, де переважає самостійна навчально-пізнавальна діяльність студента.

Професійне зростання молодого фахівця не закінчується із закінченням його навчання у ВНЗ і отриманням відповідного диплому, а тільки починається. Особливо це стосується архітектури, оскільки професія архітектора вважається професією людей зрілого віку, оскільки успішність діяльності архітектора значною мірою залежить від його життєвого і трудового досвіду. Тому після одержання фахової освіти для кожного молодого архітектора настає етап самоосвіти – як головної умови його успішності і самоствердження як архітектора.

Метою (ідеєю) доповіді є актуалізація проблеми самоосвіти архітектора шляхом виокремлення в структурі його фахової компетентності самоосвітньої компетентності, виявлення особливостей останньої та визначення педагогічних умов її формування і розвитку.

Основні результати дослідження. Освіта як окрема соціальна інституція у контексті нашого дослідження може бути представлена структурно-функціональною схемою, поданою на рис. 1.

Під освітою розуміють процес і результат засвоєння індивідом певної системи наукових знань, практичних умінь і навичок. У Законі України "Про освіту" освіта визначається як "цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства і держави". За формами реалізації освіти, що характерно нині для всього цивілізованого світу, де освіту розглядають як не-

перервну освіту (life long learning), у її структурі розрізняють *формальну освіту* (formal education), *неформальну освіту* (nonformal education) та *позаформальну* чи *інформальну освіту* (informal education). Формальна освіта здійснюється безпосередньо у навчальних закладах. А складовими освітнього процесу виступають *викладання* (педагогічна діяльність викладача), *навчання* (взаємодія студента і викладача у процесі навчання), *учіння* (самостійна навчально-пізнавальна діяльність студента).

Формальна освіта будується за віковою ознакою, є інституалізованою, ієрархічно структурованою освітньою системою, спрямованою на опанування певного рівня, галузі, типу освіти за Міжнародною стандартною класифікацією освіти, що охоплює всі ступені від початкової школи до випускного курсу університету.

Рис. 1. Структурно-функціональна схема освіти як окремої соціальної інституції

Формальна освіта допускає організацію навчання, що відповідає таким основним вимогам:

- здійснюється в спеціально призначених для навчання установах і закладах;
- має систематизований характер, тобто забезпечує оволодіння систематизованими знаннями, уміннями й навичками згідно з визначеними освітніми і освітньо-професійними програмами та певним терміном навчання;
- характеризується цілеспрямованою діяльністю тих, хто навчається;
- здійснюється спеціально підготовленим персоналом;
- завершується за результатами державної атестації присвоєнням кваліфікації (кваліфікацій) у межах певного освітнього рівня (етапу, циклу) з одержанням загальновизнаного (державного) документа про освіту.

Неформальна освіта означає будь-яку освіту, що доцільно спланована і здійснюється за визначеними навчальними програмами для удосконалення знань, умінь, навичок та компетентностей за межами формальної освіти. Неформальна освіта – це здобуття знань, умінь і навичок для задоволення освітніх особистісних потреб, не регламентоване місцем здобуття, терміном та формою навчання, заходами державної атестації. Неформальна освіта є додатковою, альтернативною та/або доповняльною до формальної освіти в процесі освіти впродовж життя; слугує забезпеченню права осіб будь-якого віку на доступ до освіти, але не передбачає обов'язкової безперервної структурованої послідовності у здобутті освіти і може бути короткотерміною, невеликої або

ж великої інтенсивності, зокрема, у формі короткотермінових курсів, семінарів, практичних занять. Хоча неформальна освіта безпосередньо не приводить до формальних кваліфікацій, визнані формальні кваліфікації можуть бути отримані шляхом освоєння певної сукупності окремих програм неформальної освіти і відповідного визнання уповноваженим органом набутих знань, умінь і компетентностей.

Неформальна освіта являє собою організовану освітню діяльність, яка доповнює формальну освіту, забезпечує засвоєння тих знань, умінь, навичок та формування компетентностей, що необхідні для кожного соціально та економічно активного громадянина. Така освіта не є спонтанною, вона певним чином структурована, має визначені часові межі та освітні цілі, здійснюється у формі курсів, гуртків чи під час будь-яких освітніх заходів різних громадських об'єднань. На думку С. І. Змейова, така освіта відрізняється від формальної насамперед систематизованістю навчання та цілеспрямованою діяльністю тих, хто навчається

Інформальна освіта – це неофіційна, зовні не організована, самоорганізована, цілеспрямована або нецілеспрямована (спонтанна, що відбувається під час позанавчальної діяльності) освіта, спрямована на формування і набуття упродовж життя людини ставлень, ціннісних орієнтацій, навичок та знань через щоденний освітній вплив процесів життєдіяльності, професійного спілкування та власного оточення (сім'я, однолітки, сусіди, засоби масової інформації, робота, гра тощо). Інформальну освіту ще називають “навчанням через досвід” (learning by experience). Інформальна освіта відбувається за межами стандартного освітнього середовища у вигляді індивідуальної пізнавальної діяльності, супроводжує повсякденне життя, реалізується за рахунок власної активності індивідів в оточуючому культурно-освітньому середовищі. При цьому людина перетворює освітні потенціали суспільства в дієві чинники свого розвитку. Інформальна освіта не інституціоналізована, тобто, менше організована, ніж формальна і неформальна освіта.

Інформальна освіта може мати місце у разі наявності стійкої або тимчасової професійної зацікавленості; за умови виникнення ситуації, яка потребує пошуку відповідей на проблемні питання. Така освіта – це стиль життя практикуючого архітектора, який прагне до професійного самоствердження через самовдосконалення, до якнайповнішої реалізації свого творчого потенціалу. Вона створює умови для розвитку професійної самосвідомості як складного особистісного утворення, що формується під впливом професійного середовища й активної участі суб'єкта в професійній діяльності та демонструє усвідомлене ставлення до своїх професійних потреб, мотивів, здібностей, компетентності і поведінки. З цих позицій інформальна освіта – це розвиток знань, умінь і навичок, які можуть допомогти майбутньому архтектору в пошуку його ідентичності з професією.

Формат інформальної освіти нерідко стає протиположним державній системі освіти, яка в багатьох країнах тримає монополію на поширення знань. Позаформальна освіта передбачає, що кожен її учасник бере добровільну участь у навчальному процесі, може впливати на зміст курсів, а освітній процес побу-

дований таким чином, щоб якнайповніше врахувати життєвий і професійний досвід та передумови розвитку кожного його учасника.

Як і неформальна освіта, інформальна освіта не обмежується часовими рамками, необов'язково має систематичний характер, не має вікових, професійних чи інтелектуальних обмежень щодо учасників, її результати можуть зараховуватись у формальній освіті в порядку, передбаченому чинним законодавством.

Оптимальне поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти стає в сучасних умовах досить потужним чинником розвитку професійної самосвідомості і професійної компетентності майбутніх і практикуючих архітекторів.

Важливим педагогічним поняттям, органічно пов'язаним з освітою, є *самоосвіта*. Доречно зазначити, що формування і розвиток фахової компетентності і професійної самосвідомості майбутніх архітекторів відбувається не лише під час традиційної освітньої діяльності, а головню у процесі самоосвіти. Самоосвіта виступає специфічною частиною освіти, певним чином впливаючи на її структурні елементи і їх функції (рис. 1).

Самоосвіта в науково-педагогічній літературі тлумачиться у широкому сенсі як самостійна пізнавальна діяльність людини, спрямована на досягнення певних особистісних значущих освітніх цілей: задоволення загальнокультурних запитів, пізнавальних інтересів у будь-якій сфері діяльності, підвищення професійної кваліфікації тощо. Нерідко самоосвіта означається як освіта, яка одержується людиною самостійно, поза будь-яким навчальним закладом, без допомоги педагога (вчителя, викладача, наставника).

Самоосвіта виступає умовою розвитку, самоствердження та самореалізації особистості і складовою її навчання протягом життя. Вибір індивідуальної траєкторії або програми самоосвіти є прерогативою особистості, тому вона регулюється особисто суб'єктом освітньої діяльності. У літературі також можна зустріти різні підходи до визначення поняття самоосвіти: форма отримання та поглиблення знань, процес розвитку інтелектуальних якостей та розумових здібностей, вид пізнавальної діяльності, засіб саморозвитку творчої особистості, самокерування її розумовою діяльністю тощо.

Близьким за своєю сутністю до самоосвіти поняттям є *самостійна навчально-пізнавальна діяльність (самостійна робота)* студента. Згідно з чинним Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах "самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента".

Принципова відмінність самоосвіти від самостійної роботи (самостійної навчально-пізнавальної діяльності) полягає у здійснюваному керівництві такими освітніми процесами та у формах їх реалізації. Самостійна навчально-

пізнавальна діяльність студента здійснюється у межах і є складовою навчального процесу з підготовки певного фахівця в університеті під безпосереднім чи опосередкованим управлінням і контролем з боку викладача. Самоосвіта є самокерованим і самоконтрольованим з боку індивіда освітнім процесом і відбувається за межами університету, зазвичай після його закінчення. Тобто, людина сама визначає потребу, ставить цілі, здійснює стратегічне і оперативне управління та контролює хід і результати підвищення власної освіченості внаслідок здійсненої самоосвіти. За великим рахунком ми схильні вважати самостійну роботу студента під час його навчання в університеті складовою, початковим етапом його самоосвіти, оскільки під час здійснення такої роботи мають місце елементи самостійного управління власними навчально-пізнавальними діями.

З огляду на сказане вище, на рис. 1 самоосвіта як керований індивідом освітній процес сповна може відбуватися у межах формальної, неформальної та інформальної освіти (права частина схеми), а у спрощеному вигляді (як самостійна робота) під час навчання і учіння як складових процесу підготовки майбутнього архітектора в університеті (ліва частина схеми).

Професійна компетентність включає оволодіння професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший шлях професійного зростання (*спеціальна компетентність*); користування прийомами професійного спілкування і співпраці та усвідомлення соціальної відповідальності за результати своєї роботи (*комунікативна і соціальна компетентність*); володіння прийомами особистісного самовираження та індивідуального саморозвитку в рамках професії, готовність до професійного зростання, позитивне ставлення до власної професійної діяльності в цілому (*індивідуальна компетентність*). Сформованість цих видів компетентності означає зрілість людини в професійній сфері, що сприяє її особистісному становленню, визначає передумови її успішної професійної діяльності.

Із наведеного легко бачити, що в основі спеціальної компетентності та індивідуальної компетентності як складових професійної компетентності лежить самоосвітня компетентність. Особливо це стосується архітектури, оскільки успішність професійної діяльності вимагає від архітектора постійного і неперервного саморозвитку і самоосвіти. Причому, не тільки у професійному аспекті, а й у моральному, духовному, соціальному аспектах.

Тому визначальною особливістю компетентнісно-орієнтованої вищої професійної освіти є її спрямованість не стільки на засвоєння студентом готових знань, скільки на створення умов і супроводження процесу формування продуктивних знань під час його активної, свідомої, цілеспрямованої, самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Успішність самоосвіти архітектора визначається сформованістю його самоосвітньої компетентності. А формування останньої починається у межах загальної середньої освіти і продовжується під час вищої професійної освіти. Тому у межах нашого дослідження самостійну пізнавальну діяльність студента розглядатимемо як спосіб і засіб формування і розвитку його професійної загалом і самоосвітньої зокрема компетентності, що складається з удоскона-

лення знань і умінь та узагальнення пізнавального досвіду шляхом цілеспрямованої самостійної роботи. Самоосвітньою (у широкому сенсі) діяльністю студента є діяльність, в якій акцент ставиться не стільки на самостійності дій студента щодо опанування певним змістом освіти, скільки на тому, що він самостійно визначає додаткову (до визначеної нормативними освітніми документами) мету і досягає її шляхом самостійного пошуку, відбору і опанування необхідними знаннями. Без самоосвітньої діяльності не можна забезпечити достатній рівень формування фахової компетентності майбутнього архітектора.

Самоосвітня компетентність ґрунтується на навченості навчатися (learning to learn), під чим розуміється здатність людини до організації і постійного продовження власного індивідуального та/або групового навчання. Навченість навчатися є однією з ключових компетентностей особи, що визначені Європейським Парламентом і Радою Європейського Союзу, та включає оцінювання своїх навчальних потреб, процесу та прогресу, визначення можливостей, подолання перешкод для успішного навчання, відповідну мотивацію і впевненість.

Нагадаємо, що ключовими завданнями сучасної освіти, які відображають соціальне замовлення на якість освіти молодшої людини, є навчити вчитися; навчити ефективно працювати; навчити жити разом (співіснувати) з іншими людьми; навчити природовідповідності, екологічної гармонійності; навчити вчитися впродовж життя.

Нажаль в Україні досі залишається нерозв'язаною проблема формування ключових компетентностей, зокрема умінь вчитися, що є причиною переважної більшості навчальних невдач студентів і низької результативності університетської підготовки. Адже учні загальноосвітніх шкіл і студенти університетів замало залучаються до самостійної навчальної діяльності з охопленням усього її циклу – від планування до самоконтролю навчальних результатів.

Разом з тим, вища професійна освіта України завдяки впровадженню кредитно-модульної системи навчання має всі передумови для успішного формування у студентів самоосвітньої компетентності. Адже кредитно-модульна система організації навчального процесу спрямована перш за все на організацію індивідуальної самостійної навчально-пізнавальної діяльності студента та його підготовку до самоосвіти після закінчення навчання в університеті. Тобто, впродовж навчання формується здатність (уміння) самостійно здобувати необхідні знання шляхом цілеспрямованого пошуку і відбору відповідної інформації та її засвоєння.

Численні педагогічні дослідження засвідчують, що одним із важливих результатів вищої професійної освіти є навчання студентів самоосвітньої діяльності у напрямі формування самоосвітньої компетентності як складника і передумови зростання професійної компетентності. При цьому структурно самоосвітня компетентність подається в єдності її чотирьох компонентів: *мотиваційно-ціннісного, когнітивного, операційно-діяльного та рефлексивного*. Кожен з цих компонентів конкретизується через сукупність певних елементів з урахуванням специфіки реалізації кредитно-модульного навчання та

проекування змісту освіти у вищих навчальних закладах, зокрема, у підготовці архітекторів. Поступове формування самоосвітньої компетентності студентів у процесі навчання стає чинником розвитку здатності особистості до саморозвитку і самореалізації.

Для здійснення будь-якої продуктивної діяльності людина має пройти через три послідовних етапи (стадії), які можна умовно назвати так: "хочу" – "можу" – "роблю". В результаті утворюється такий ланцюжок станів-подій: *мотивація ⇒ підготовка ⇒ діяльність*. Звідси можна сформулювати такі педагогічні умови успішного формування у студентів самоосвітньої компетентності під час навчання в університеті:

- розвиток у студентів мотивації до самоосвітньої діяльності;
- належна підготовленість (здатність) студентів до здійснення самоосвітньої діяльності;
- повноцінне ресурсне забезпечення самоосвітньої діяльності.

Формування певної якості людини під час її діяльності можливе лише за умови позитивної мотивації, у даному разі щодо навчально-пізнавальної загалом та самоосвітньої зокрема діяльності. Мотивація виступає внутрішньою рушійною силою здійснення необхідних дій, тому її стимулювання, використання і керівництво нею неодмінно має враховуватися у процесі формування самоосвітньої компетентності під час навчання. Сказане підтверджує дослідниця І.Попова, яка акцентує увагу на тому, що в основі самостійної навчальної діяльності студента повинні бути глибокі мотиваційні сили, які змушують особистість безперервно домагатися вдосконалення своєї фахової підготовки – професійних знань, вмінь і навичок та набуття досвіду професійної діяльності. Звісно, мотиваційні чинники можуть бути різними, проте всі вони мають сприяти підвищенню позитивної мотивації до самоосвіти, оскільки мотиви є основним джерелом активності особистості.

Підготовленість (готовність, здатність) до самоосвітньої діяльності передбачає наявність у студента умінь самостійно правильно визначати потребу і відповідні цілі навчання; раціонально планувати власну пізнавальну діяльність; здійснювати цілеспрямований пошук та критично відбирати необхідну інформацію з різних джерел (насамперед, з мережі інтернет), подану у різних формах (насамперед, в електронній) та за допомогою різних засобів (насамперед, комп'ютерних) і сучасних технологій (насамперед, інформаційно-комунікаційних); свідомо, цілеспрямовано і ефективно використовувати елементи формальної, неформальної та інформальної освіти для власної самоосвіти; швидко і ефективно засвоювати та продуктивно застосовувати знання, формуючи при цьому певні уміння, навички, компетентності; критично оцінювати результативність самоосвіти та рефлексувати щодо власних навчальних досягнень. Підготовленість (готовність, здатність) до самоосвітньої діяльності проявляється в ініціативності, творчому підході та активній позиції в усіх видах освітньої діяльності; полягає в переході від набуття до активного й цілеспрямованого здобуття, створення, конструювання знань, умінь, компетентностей самим студентом, що значно підвищує результативність, якість і ефективність навчання.

Як переконає зарубіжний і почасти вітчизняний досвід, здатність і результати самоосвітньої діяльності полягають у значно глибшому й усвідомленішому розумінні студентами сутності вивченого, сформованості умінь самостійно аналізувати й оцінювати навчальну та іншу інформацію, формулювати висновки, аргументовано відстоювати свої погляди, слухати інших, поважати альтернативну думку, працювати в групі, будувати конструктивні стосунки з її членами і визначати своє місце в ній.

Ресурсне забезпечення самоосвітньої діяльності є багатокомпонентним і багатоаспектним та призначене для створення відповідного інформаційно-освітнього середовища. У нинішніх умовах – це насамперед мережеві інформаційні ресурси та інформаційно-комунікаційні технології і електронні (у тому числі й комп'ютерні) засоби.

Разом з тим не можна повністю віддавати пріоритет сучасним інноваційним інформаційним технологіям і засобам освіти. В умовах ери інформаційних технологій не слід забувати про визначальну роль учителя у навчанні, яка нині незаслужено принижується, а то й взагалі забувається. Будь-які технології дистанційного навчання є мертвими без живого спілкування з учителем. Як зазначав Г.Буджер "навчатися лише за підручниками, монографіями і статтями – все одно що намагатися оволодіти тайнами майстерності піаніста за самовчителем". Особистість можна виховати лише шляхом прямого контакту, безпосередньої взаємодії учитель-учень, викладач-студент. Адже особистість формує тільки особистість. Мертвий комп'ютер живого не породить. Сказаним актуалізується проблема ролі і місця вчителя в сучасному неперервному навчанні, освіти впродовж життя на основі самоосвіти. Означена проблема потребує свого вивчення і адекватного вирішення на користь людини і суспільства.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Наведена в тезах інформація є результатом авторських спостережень, аналізу педагогічної практики, власних висновків та пропозицій щодо розвитку сучасної вищої професійної освіти на основі компетентнісної парадигми та впровадження у життєдіяльність людини неперервної освіти протягом життя на засадах самоосвітньої діяльності. При цьому самоосвітня компетентність розглядається як складова професійної компетентності з позицій її визначальності для зростання фахової майстерності і професійної компетентності особистості.

Результати дослідження апробуються і впроваджуються у педагогічну практику, зокрема, у підготовку майбутніх архітекторів. Для останніх сформованість самоосвітньої компетентності має надзвичайне значення для їхнього професійного саморозвитку і самоствердження у фаховій діяльності у зв'язку з її багатьма особливостями, зокрема, творчо-креативним характером.

Висновки. Цими тезами і відповідною доповіддю на конференції актуалізується проблема здійснення самоосвіти архітектора шляхом виокремлення в структурі його фахової компетентності самоосвітньої компетентності. При цьому виявляються особливості самоосвітньої компетентності та визначаються педагогічні умови її формування і розвитку.

Формування самоосвітньої компетентності можливе лише на основі самоосвітньої діяльності студентів. У своє чергу успішне запровадження повно-

цінної самоосвітньої діяльності у вищих навчальних закладах України вимагає масштабної системної роботи, під час якої насамперед потрібно здійснити комплекс заходів щодо утвердження в педагогічній свідомості безальтернативності інноваційної освіти на основі самоосвітньої діяльності у контексті запровадження компетентнісного підходу до змісту, організації та результативності вищої професійної освіти.

Найбільш ефективною реалізацією ідеї неперервної освіти вважаємо подання самоосвіти з наданням студенту можливості в будь-який момент скористатися допомогою висококваліфікованих викладачів і фахівців. У зв'язку з цим треба відповідним чином змінити модель освіти: з регламентованої й унормованої підготовки фахівця, здатного виконувати професійні функції на репродуктивному рівні, перейти до компетентнісно-орієнтованої підготовки на основі самоосвітньої діяльності, де передбачається вільний розвиток особистості, формування її здатності до творчості, самоосвіти й саморозвитку. Зазначене стосується насамперед тих професій, основою яких є творчість. До таких творчих професій належить, зокрема, й професія архітектора.

Школа – середня загальноосвітня, професійно-технічна і вища професійна – дає людині основу всіх знань, які їй необхідні в житті. Знання – це справді великий людський скарб, який може мати кожна людина. А ключик до цих скарбів захований у вмінні самостійно вчитись, постійно працювати над собою, наполегливо йти до поставленої мети. Така якість називається самоосвітньою компетентністю і в умовах сучасного соціуму стає обов'язковою для кожної особистості.

УДК 728.1:316.485.26“312”(477)(043.2)

ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТРАГЕДІЇ В УКРАЇНІ

М.С. Авдєєва, к. арх., доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Актуальність. Ситуація на Донбасі – це соціальна трагедія, яка вибухнула в нашій країні. Через бойові дії відбулося масове руйнування житла та інфраструктури, що привело до відсутності засобів та умов для нормального існування, як для тимчасово переміщених осіб, так і для тих, хто продовжує залишатися на неконтрольованих Україною територіях. Зростає потік людей із зони військових дій. До них приєднуються воїни учасники та герої АТО, які потребують розселення у новому житловому фонді, продовжується міграція населення до різних регіонів країни, частина людей повертається до місця постійного проживання, навіть з Росії. Все це веде до необхідності забезпечення умов для комфортного існування та життєдіяльності. Соціальна катастрофа, яка призвела до глобального руйнування житлового фонду, потребує негайного вирішення навіть в умовах відсутності або дефіциту вільних територій для забудови. Все більш актуальним стає забезпечення громадян України житлом формування житлового середовища з урахуванням сучасних умов.